

RESPUBLİKANIN QƏRB BÖLGƏSİNDƏ KATARAKTA NƏTİCƏSİNDƏ ƏMƏLƏ GƏLƏN ZƏİFGÖRMƏ VƏ KORLUĞUN EPİDEMİOLOGİYASI, ONLARA QARŞI PROFİLAKTIKA VƏ MÜALİCƏ TƏDBİRLƏRİ.

Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, Bakı şəh.

Zəifgörmənin və korluğun qarşısını almaq məqsədilə görülən tədbirlərin planlaşdırılması və düzgün qurulması üçün görmə orqanının əsas xəstəliklərinin epidemiologiyasının öyrənilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Dünya ədəbiyyatından alınan məlumata görə görmə orqanının ən çox yayılmış və korluğa səbəb olan xəstəliklər sırasında katarakta xəstəliyi gözün əsas patologiyası sayılır. Hal-hazırda bəzi müəlliflərin məlumatlarına görə dünyada bir ildə 55 milyona yaxın kataraktalı xəstəyə cərrahi əməliyyat aparılır. Bunun 70%-ə yaxın ABŞ, Avropa və Yaponiya kimi inkişaf etmiş ölkələrdə aparılır. Bununla belə kataraktalı xəstələrin sayı durmadan artır və bu xəstəliyin törətdiyi korluğu cərrahi üsulla aradan qaldırmaqla xəstələri reabilitasiya etmək mümkündür [2, 3, 4, 5, 6, 8].

Katarakta xəstəliyinin qazanılmış formasının 20-dən yuxarı etioloji amilləri vardır. Son vaxtların tədqiqatları nəticəsində kataraktanın əmələ gəlmə mexanizmində polixrom işığın və əsasən də günəş enerjisinin zədələyici təsirinə mövcudluğu aşkar olunmuşdur [1, 2, 3, 5, 6, 7]. Bu səbəbdən respublikanın müxtəlif coğrafi mühitində yaşayanlar arasında bu xəstəliklərin yayılmasının müqayisəli göstəricilərini bilmək vacibdir.

Məqsəd. Respublikanın qərb bölgəsində katarakta nəticəsində əmələ gələn zəifgörmə və korluğun epidemiologiyası, onlara qarşı profilaktika və müalicə tədbirləridir.

Material və metodlar. Elmi-tədqiqat planının əsasında respublikanın Gəncə, Şəmkir, Tovuz, Qazax bölgəsində yaşayan əhali arasında profilaktik baxış aparmaqla kataraktanın rastgəlmə tezliyinin və xüsusi çəkisinin təyini. Xəstələrdə aparılmış vizometriya, tonometriya, tonografiya, biomikroskopiya, oftalmoskopiya, perimetriya, qonioskopiya müayinələrinin nəticələrinin təhlili.

Müzakirə və nəticələr. İl ərzində respublikanın həmin bölgələrində 985 nəfər müayinədən keçmiş və 224 nəfər xəstəyə katarakta qarşı ekstrakapsulyar ekstraksiya və süni büllurun implantasiyası cərrahi əməliyyatı aparılmışdır.

Müayinə olunan xəstələr cinsə və yaşa görə qruplara bölünmüşdür: I qrup – 35-55 yaş; II qrup – 55-70 yaş; III qrup – 70 yaşdan yuxarı. Bunlardan 56,4% - kişi, 43,6% – qadınlardır.

Kataraktanın bu bölgələrdə yayılma dərəcəsinin intensivliyi öyrənilərək, cərrahi əməliyyata uğramış 224 xəstədə katarakta kliniki formasına görə aşağıdakı qruplara bölünmüşdür: anadangəlmə katarakta – 12 nəfər (5,3%), qocalıq kataraktası – 95 nəfər (43%), diabetik katarakta – 74 nəfər (33%), uveal katarakta – 43 nəfər (19%). İşin təhlili zamanı respublikanın Gəncə, Şəmkir, Tovuz, Qazax bölgəsinin əhalisi arasında büllurun patologiyası nəticəsində görməsini itirən xəstələrin əsas hissəsini qocalıq və diabetik kataraktalar təşkil edir, üçüncü yeri uveal katarakta tutur.

Tədqiqatlara əsasən, katarakta ilə olan xəstələr dağlıq zonaya nisbətən aranda, günəş şüalarının intensiv düşməsindən asılı olaraq 2,5 dəfə çox müşahidə edilmişdir.

Büllurun şəffaflığı gözdə və orqanizmdə gedən metabolik proseslərin tənzimlənməsindən asılıdır. Katarakta ilə olan xəstələrin əksəriyyətində orqanizmdə maddələr mübadiləsinin pozulması baş verir. İl ərzində profilaktik məqsədlə katarakta ilə olan xəstələrdə orqanizmdə maddələr mübadiləsinin tənzimlənməsinə kömək edən Qold-Rey təbii arı südü antioksidant dərman preparatının kapsul şəklində daxilə qəbul edilməsi (1 kapsul gündə 1 dəfə N20), orqanizmdə, göz toxumasında, büllurda metabolik proseslərin yaxşılaşmasına, katarsol göz damcılarında istifadə olunması isə başlanğıc və inkişafda olan kataraktanın şəffaf bərpasına, görmə itiliyinin artmasına səbəb ola bilər.

Cədvəl 1.

Kataraktalı xəstələrdə cərrahi əməliyyatdan əvvəl görmə itiliyi

Kataraktanın kliniki formaları	Cərrahi əməliyyatdan əvvəl görmə itiliyi (%)			
	0,09-0,08	0,07-0,06	0,05-0,03	0,02-0,01
Anadangəlmə katarakta (12 nəfər)	21	29	28	22
Qocalıq kataraktası (95 nəfər)	18	25	26	31
Diabetik katarakta (74 nəfər)	19	23	28	30
Uveal katarakta (43 nəfər)	17	28	27	28

Kataraktalı xəstələrdə cərrahi əməliyyatdan sonra görmə itiliyi

Kataraktanın kliniki formaları	Cərrahi əməliyyatdan əvvəl görmə itiliyi (%)		
	0,3-0,5	0,6-0,8	0,8-1,0
Anadangəlmə katarakta (12 nəfər)	37	39	24
Qocalıq katarakta (95 nəfər)	26	35	39
Diabetik katarakta (74 nəfər)	27	36	37
Uveal katarakta (43 nəfər)	29	35	36

Aparılan epidemioloji təhlillər, profilaktik müalicə tədbirləri və müasir cərrahi müalicələr, respublikanın Gəncə, Şəmkir, Tovuz, Qazax bölgəsində yaşayan insanlarda büllurun patologiyasının qarşısının alınmasına imkan yaradır.

ƏDƏBİYYAT

1. Багиров Н.А. Специфическое действие световой энергии на хрусталик глаза и особенности патогенеза возрастной катаракты в прикаспийском регионе Азербайджанской республики: Автореф. дис. ... док. мед. наук, Баку, 2005, 39 с.
2. Керимов К.Т. Реабилитация преинвалидов и инвалидов вследствие патологии хрусталика // Аз.мед. журнал, 1997, №4, с.103-105.
3. Керимов К.Т. Экстракция катаракты с имплантацией интраокулярных линз в системе медико-социальной реабилитации больных с катарактами // Медико-социальная экспертиза и реабилитация, 2000, №1, с.46.
4. Керимов К.Т. Динамика первичной инвалидности вследствие патологии органа зрения в Азербайджанской Республике // Офтальмол. журн., 1997, №5, с.359-362.
5. Малюгин Б.Э. Хирургия катаракты и интраокулярная коррекция афакии – достижения, проблемы и перспектива развития // Вестн. офтальмол., 2006, т.122, №1, с.37-41.
6. Мальцев Э.В. Эпидемиология катаракт // Офтальмол. журн., 2001, №6, с.45-49.
7. Ронзина И.А. Прогнозирование зрительных функций в современной хирургии катаракты // Вестн. офтальмол., 2004, т.120, №5, с.44-48.
8. Fine I.H. Power modulation in new phacoemulsification technology // Cataract. Refract. Surg., 2004, 30:1014, p.9.

Агаев М.М., Агаева Р.Б., Рустамова Н.М., Самедова И.Б., Мамедзаде А.Н.

ЭПИДЕМИОЛОГИЯ СЛАБОВИДЕНИЯ И СЛЕПОТЫ, ВОЗНИКШИХ В РЕЗУЛЬТАТЕ КАТАРАКТЫ, В ЗАПАДНЫХ РЕГИОНАХ РЕСПУБЛИКИ, МЕРЫ ИХ ПРОФИЛАКТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ.

Национальный Центр Офтальмологии имени академика Зарифы Алиевой, г.Баку

РЕЗЮМЕ

Наряду с разработкой и подготовкой профилактических мер при катаракте на основе изучения патологических и эпидемиологических особенностей нарушения оптических свойств хрусталика населения Гянджи, Шамкира, Товуза, Газаха, больным было предложено хирургическое лечение. Больным с катарактой была произведена экстракапсулярная экстракция катаракты с имплантацией искусственного хрусталика.

У больных с начальной катарактой, принимавших с целью профилактики в течение года естественный антиоксидант – пчелиное молочко Gold-Rey, наблюдалась нормализация обмена веществ в организме. Также, применение глазных капель KatakSol, регулирующих метаболические процессы в хрусталике и тканях глаза, способствовало рассасыванию начальной и развивающейся катаракты и улучшению зрительных функций.

Проведенные профилактические меры, эпидемиологические анализы и соответствующее хирургическое лечение, позволяют предотвратить и уменьшить возникновение патологии хрусталика у населения регионов Гянджи, Шамкира, Товуза, Газаха.

Agayev M.M., Agayeva R.B., Rustamova N.M., Samedova I.B., Mamedzade A.N.

STUDY OF THE EPIDEMIOLOGY OF LOW VISION AND BLINDNESS AS RESULT OF THE CATARACT IN THE WESTERN REGIONS OF REPUBLIC, ITS PROPHYLAXIS AND TREATMENT.

National Ophthalmology Centre named after acad. Zarifa Aliyeva, Baku.

SUMMARY

Along with the elaboration and preparation of the prophylactic measures on the base of the pathologic and epidemiologic peculiarities' study of the optical properties' disturbances in the lens of the population of Gandja, Shamkir, Tovus, Gazakh, the patients were attracted to the surgical treatment. The cataract patients were subjected to the extracapsular cataract extraction with the artificial lens implantation.

The natural antioxidant – bee milk Gold-Rey, that has being used internally during 1 year caused the normalization of metabolism in the initial cataract patients. The application of Kataxol eye drops which had regulated the metabolic processes in ocular lens tissues, contributed to the resolution of the initial and developing cataract and improvement of the visual functions as well.

These prophylactic measures, epidemiologic analyses and the corresponding surgical treatment would make it feasible to prevent and decrease the lens pathology in the population of Gandja, Shamkir, Tovus, Gazakh regions of republic.